

АРТ-КЕҢІСТІКТІҢ БІЛІМ БЕРУДЕГІ РӨЛІ МЕН МАҢЫЗЫ

Туреғалиева Жазира Марсовна Бейнелеу өнері және көркем еңбек мамандығының 1 курс студенті E-mail: zhazira29@mail.ru Әлжанов Ғаділбек Мұратұлы Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің магистр, аға оқытушысы E-mail: g.alzhanov@asu.edu.kz

Мақалада арт-кеңістіктің білім берудегі рөлі мен маңы ашып көрсетіледі. Бүгінгі таңда көркем білім беру қарқынды дамып келеді, өйткені, көркемдік білімнің негізін құрайтын өнердің тәрбиелік мәні зор болғандықтан, сұранысқа иеленуде. Ақпараттық постиндустриалдық қоғамда даярланып отырған болашақ мамандардың құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында өнер саласындағы әлеуметтік-мәдени үдерістердің динамикасы, дүниетанымдық парадигмалардың өзгерісі зерттеу мәселесінің тұжырымдамалық және әдіснамалық тәсілдерімен сипатталады. Арт-сфера дүниетанымдық, көркемдік талғамдық, адамгершілік, мінез-құлық мәдениетін, патриотизмді және тұлғаның басқа да негізгі қасиеттерін қалыптастыруға бағытталған эстетикалық әсер етудің нысандары, әдістері мен құралдарының болуын қамтитын тұтас жүйе болып табылады. Арт-сфераның қалыптасуы, жұмыс істеуі және дамуы бірқатар қағидалардың басшылыққа алынуымен сипатталады: саланың қоғамның ажырамас бөлігі болуы; саланың әлеуметтік-мәдени кеңістікпен өзара әрекеттесуі; сала элементтері арасында диалектикалық және синергетикалық байланысының болуы. Арт-сфера өндіргіш күштердің даму деңгейіне, рухани әлеуетке, еңбек ресурстарға, әлеуметтік құрылымға байланысты. Түйінді сөздер: көркем білім, арт-кеңістік, арт-индустрия, арт-бизнес, арт-нарық, арт менеджмент. Қазақстан Республикасында көркем білім беруге үлкен мән беріледі. Мемлекеттік құжаттарда «көркемдік білім тұлғаны дамытудың мақсатты, жүйелі ұйымдастырылған процесі ретінде, оның ішінде туған ел мәдениетін, оған тән нормалар мен құндылықтар жүйесін дамыту; өнердегі әсемдікті қабылдау және түсіну дағдыларын дамыту, эстетикалық көзқарастарды, сезімдерді, талғамды, сұлулықты жасауға қажеттілікті тәрбиелеу, сонымен қатар мәдениетке ұқыпты және жауапкершілікпен қарауды дамыту; мәдениеттер диалогына ашықтық және сауатты мәдениетаралық коммуникацияны жүзеге асыру үшін қажетті дағдылардың болуы» деп анықталады, көркемдік білім берудің ең маңызды мақсаты білім мен мәдениеттің әртүрлі салаларына еркін бағдарланған, әлеуметтік жауапты және рухани шығармашылық тұлғаны қалыптастыру екендігі атап көрсетілген [1, б.14]. Қазақстандағы көркемдік білім беру дәстүрлері бір жағынан халық мәдениетінің көп ғасырлық тәжірибесіне негізделсе, екінші жағынан еуропалық көркемдік білім беру тәжірибесін қамтиды. Өнер туындыларын жасаудың, сақтаудың және таратудың біртұтас жүйесі ретінде арт сферада реформалау және жаңғырту үрдістері көрініс табады. Осыған орай көркемдік білім беруге байланысты көркемдік формалар мен тәжірибелерді ғылыми зерттеудің қажеттілігі мен 235 өзектілігі жаңа категориялардың, атап айтқанда, «арт-сфера», «арт-менеджмент», «арт-нарық», «арт-индустрия» енгізілуіне алып келуде. «Арт-кеңістік» өнер саласы ретінде көркемдік құндылықтарды құру, сақтау және тарату бойынша біртұтас процесті қамтамасыз ететін институттардың жиынтығы ретінде бірқатар сипаттамалық белгілермен ерекшеленеді: өнер туындыларының инвестициялық және экономикалық тартымдылығын жандандыру; көркемдік қызметтің ағартушылық және антропологиялық аспектілерінің маңыздылығын арттыру; өзекті әлеуметтік, мәдени және эстетикалық мәселелерді шешуге ықпал ету; әр түрлі көркемдік мүдделерді қанағаттандыру, арт өнімді тұтынушылардың қажеттіліктері мен сұраныстары. Мақалада арт-кеңістіктің білім берудегі рөлі мен маңызы ашу мақсатында теориялық әдіснамалық тұрғыдан негіздеуде талдау, салыстыру, жалпылау әдістері басшылыққа алынды. «Арт-

кеңістік» категориясын талдау оның әлеуметтік-мәдени, көркемдік және аксиологиялық мазмұнын түсіндірудің бірнеше негізгі аспектілерін анықтауға мүмкіндік береді: - біріншіден, арт-кеңістік адамзат мәдениеті мен өнерінің көркемдік практикасының маңызды құбылысы және субъектінің ұлттық-мәдени құндылықтар мен дәстүрлердің тасымалдаушысы ретіндегі жеке өмірінің маңызды сипатын айқындайды, сондықтан адамның ұжымдық және жеке көркемдік өмірінің арт-сферасын ажыратуға болады; - екіншіден, ерекше әлеуметтік сала (мәдениет, өнер, рухани өмір саласы және т. б.) ретінде жеке тұлғаны дамыту, әлеуметтендіру үшін әртүрлі көркемдік жүйелердің арнайы тәжірибелерін жүзеге асырады; - үшіншіден, субъектінің қоршаған артортаны игеруінің нәтижесі, оның субъективті қабылдауына негізделген кеңістіктің мүмкіндіктерін тану, игеру және иемдену дәрежесін көрсетеді; - төртіншіден, тұлғаны дамыту, білім беру және тәрбиелеу мақсатында көркемдік процесті ұйымдастырудың мәдени, эстетикалық және аксиологиялық жағымен сипатталатын қоршаған орта мүмкіндіктерінің тұтас көпфункционалды кешенін, яғни көркемдік, тәрбиелік, әлеуметтік, эстетикалық, даму кеңістігі және т.б. құрайды. «Арт-кеңістік» жеке тұлғаның көркемдік қалыптасуы мен рухани-адамгершілік дамуын қамтамасыз ету жағдайында қоғамдық өнер институттарының әлеуметтік-мәдени әлеуеттерін интеграциялауға мүмкіндік береді. Арт-кеңістік екі аспектіде қарастырылады: - кең мағынада, адамның әлеуметтік болмыс ретіндегі тәсілі, әлеуметтік тәжірибені ретрансляциялау жүйесі ретінде; - тар мағынада, өнер, шығармашылық іс-әрекет, ойын-сауық, бос уақыт, қолөнер, балалар шығармашылығын қамтитын қоғам өмірінің нақты саласы, яғни рухани сала, сондай-ақ оларды қамтамасыз ететін қаржылық, құқықтық, басқарушылық, ақпараттық іс-әрекетін, материалдық техникалық базасын дамыту құралы ретінде [2, б. 138]. Л.А. Зеленов «арт-сфера» көркемдік қажеттіліктер, қабілеттер, іс-шаралар, қатынастар мен институттар жүйесімен қалыптасады, оның функционалдық өзегі – көркемдік белсенділік деп есептейді [3, б. 73] Арт-сфераның маңызды компоненті және құрамдас бөлігі мәдениеттің формасы ретінде өнер, ол субъектінің әлемді эстетикалық, іс жүзінде-рухани игеру қабілетімен, адам қызметінің жиынтық нәтижесі мен қоғамдық санаға байланысты, бұл шынайлықтың көркем образдардағы көрінісі, әлемді эстетикалық дамытудың маңызды тәсілінің бірі, шығармашылық қиялдың ресурстарына сүйену кезінде бейнелі-символдық түрде суреттелуі деп анықталады [4, б. 166]. Бұл жеке компоненттермен қатар жүйенің тұрақтылығын қамтамасыз ететін жағдайлар мен факторларды анықтауға болады. Арт-сферада өзара байланысты екі секторды ажыратуға болады: 236 - профиттік (коммерциялық) сектор жеке өнер галереялары, антиквариат салондары, қалпына келтіру шеберханалары, кинокешендер, шоу-бизнес ұйымдары, кітап шығару кәсіпорындарынан тұрады; - профиттік емес (коммерциялық емес) сектор құрамына мәдениет мекемелері мен ұйымдары, мұражайлар, филармониялар, театрлар, мемлекеттік немесе муниципалдық бюджеттер есебінен қаржыландырылатын тәуелсіз өнер ұжымдары жатқызылады. Арт-сфераның мәні, ерекшелігі мен табиғаты жеке тұлғаның рухани, этикалық, көркемдік және аксиологиялық дамуын басқаратын кәсіби және әлеуметтік іс-әрекет жүйесі, өзара байланысты бірқатар ішкі жүйелерден тұрады (1-сурет). Арт-индустрия Арт-бизнес Арт-нарық Сурет 1 – Арт-сфераның ішкі жүйесі Суретте көрсетілгендей, ендігі кезекте арт-сфераның ішкі жүйелеріне қысқаша сипаттама беріледі: 1. Арт-индустрия нарығы әлеуметтік-экономикалық және мәдени-тарихи құбылыс ретінде және шығармалардың тауарлық айналым жүйесі болып табылатын механизм [5, б. 20]. Сондықтан, арт-индустрия нарықтық экономика жағдайында арт-сфераның сапалық және сандық күйі, көркем мәдениеттің өзегі ретіндегі өнер саласы деп түсіндіріледі. 2. Арт-бизнес коммерциялық негізде көркемөнер көрмелерін ұйымдастырумен және өткізумен, өнер туындыларын

сатумен байланысты қызмет саласы [6, б. 181]. Демек, арт-бизнес экономикалық және кәсіпкерлік қызмет процесі ретінде өнер нарығында өнер туындылары мен антиквариаттарды сату нәтижесінде пайда табуға бағытталған, оның түрлеріне келесілер жатқызылады: музыкалық бизнес, галерея бизнесі, кино бизнесі, шоу-бизнес және т.б. құндылықтардың 3. Арт-нарық әлеуметтік үдерістер нәтижесінде пайда болған күрделі құбылыс ретінде көркемдік қозғалысын қамтамасыз коммуникациялардың қалыптасуымен байланысты [7, б. 85]. ететін әлеуметтік-мәдени А.А. Лысакованың пікірінше, арт-нарық постмодерндік типтегі арт- нарыққа эволюциялық түрде өзгерумен, классикалық өнердің дәстүрлі артефактілерінің еуропалық емес мәдениеттердің жаһандық, интернационалдық сипатымен байланысты сипатталады [8, б. 8]. Арт-сфера әлеуметтік және танымдық, сондай-ақ географиялық және биологиялық сфералармен бірге ноосфераны ақыл-ойдың ажырамас сферасын да құрайды. Сонымен бірге олардың барлығы бір-бірімен үйлесімді әрекеттесуге ұмтылады. Бірақ дәл арт-сферада әртүрлі шығармашылық және шығармашылық емес мамандықтардың өкілдері интеллектуалдық қызмет нәтижелері, авторлық және сабақтас құқықтар объектілері ретінде түрлі мәдени формаларды, ақпараттық ресурстарды, артефактілерді немесе өнер бұйымдарын жасайды [9, б.122]. Әрбір өнер түрінде белгілі бір өзіндік ерекшелігі бар туынды шығарудың белгілі бір технологиялары бар екені белгілі. Бұл өнер өнімдерінің және қызметтердің пайда болуына және оларды қабылдауға, орындауға, түсіндіруге, нарыққа жылжытуға байланысты мәселелерді анықтайды. Сонымен, арт-сфера өнерді дамытудың өзекті мәселелерін шешу бойынша 237 бағдарламалар мен жобаларды әзірлеу және іске асыру үшін қолайлы жағдайлар жасай отырып, келесі белгілермен сипатталады: - бір-бірімен өзара әрекеттесетін көркемдік процестің жеке және ұжымдық (жиынтық) субъектілерін қамтитын компоненттік (элементтік) құрамның болуы; - субъектіге (жеке немесе жиынтық) қатысты өнер саласының болу мүмкіндігі; - субъектінің таңдау мүмкіндігін қамтамасыз ету; - өзін-өзі дамыту және өзін-өзі анықтау үшін өнер саласының объективті мүмкіндіктерін субъективті қабылдау; - өнер саласын құру және оны өзгерту мен дамыту қабілеті; - жүйекұрау, жүйені байланыстыру және жүйені анықтайтын элементтердің болуы. Ғылыми әдебиеттерде «арт-сфера» ұғымын қолдану институттардың формальды құрылымын талдаудан олардың өзара әрекеттесуіне және қоғамның тәуелсіз аксиосферасы ретінде осы жүйенің тұтастығын түсінуге көшуді білдіреді. Арт-сфера қызметінің мазмұны тактикалық және стратегиялық міндеттерге байланысты сараланады және этикалық-тәрбиелік және ағартушылық сипаттағы бірқатар бағыттар бойынша іске асырылады: - білім беру-ағартушылық адам бойындағы әлеуметтік-бағдарланған және мәдени эстетикалық нормалар мен қатынастарды әлемдік және отандық өркениеттің жетістіктері негізінде оның жалпы дамуының маңызды құрамдас бөлігін қалыптастыру ретінде; - азаматтық-патриоттық терең азаматтық және конституциялық борышты тәрбиелеу, Отандық қоғам мен мемлекеттің пайда болуы мен дамуының ерекшелігін, ұлттық өзін-өзі тануды, өмір салтын, дүниетанымды және халық тағдырын көрсететін аса маңызды мәдени тарихи құндылықтарды қалыптастыру ретінде; - рухани-адамгершілік (құндылық-бағдар) адамның жоғары құндылықтарды, идеалдар мен бағдарларды, нақты өмірдің әлеуметтік маңызды процестері мен құбылыстарын түсінуі, оларды практикалық іс-әрекет пен мінез-құлықтағы айқындаушы принциптер мен ұстанымдарды басшылыққа алу қабілеті ретінде; - көркемдік-эстетикалық тұлғаның жан-жақты дамуы, материалдық, рухани және көркемдік құндылықтарды құруға тікелей қатысу, ұлттық мәдениетке қосылу мүмкіндігін қалыптастыру ретінде; - жобалық-шығармашылық жалпы мақсаты, міндеттері, технологиялары, әдістері мен әдістері бар қызметі, құндылығы бар бірегей артефактілерді жасау қабілетін дамыту ретінде. Демек, арт-сфера жалпы (елдің арт-сферасының жұмыс істеуі мен даму процесі), ерекше (белгілі бір аймақтың арт-

сферасының жұмыс істеуі мен даму процесіне ғана тән) және біртұтас (жеке муниципалитетке тән арт-сфераның жұмыс істеуі мен даму процесі) біріктірілетін органикалық тұтастық, кешенділік және жүйелілік. Өнер саласының динамикасы мәселесі саяси, экономикалық, әлеуметтік-мәдени, технологиялық және басқа жағдайлардың кешенімен байланысты, сондықтан оған әсер ететін әртүрлі факторларды қарастырудың ажырамас бөлігі болып табылады. Арт-сфераның трансформациясы мен модернизациясы макроортаның көптеген өзара байланысты факторларымен анықталады: - экономикалық факторлар көркемдік-эстетикалық қажеттіліктерді қанағаттандыратын өнер өнімі туралы тұтынушының көзқарастары мен идеяларының өзгеруімен; әлеуметтік мәдени қызметтерді әртараптандыруға алып келетін сатып алу сұранысының күрделенуімен байланысты символдық құндылыққа ие; - әлеуметтік-демографиялық факторлар халықтың жас құрылымының өзгеруімен, бос уақыт үлесінің ұлғаюымен, өмір сүру сапасының жоғарылауымен, отбасылық өмірдің алуан түрлілігінің өсуімен және т. б. байланысты; 238 239 - ғылыми-техникалық факторлар іс-әрекет пен өнім тиімділігінің сапалы өсуін қамтамасыз ететін цифрландырудың инновациялық технологияларын әлеуметтік-мәдени тәжірибеге енгізумен байланысты; - моральдық-этикалық факторлар этикалық нормалар мен құндылықтарды қолдануға, пайдаланушылар үшін қолайлы және жайлы орта құруға бағытталған корпоративтік кодекстерді қалыптастырумен байланысты. Өнер саласының функциялары көркемдік құндылықтардың қоғамдық қатынастарға әсер етуінің маңызды бағыттарын сипаттайды (1-кесте). Кесте 1 – Арт-кеңістіктің функциялары №

Функциялардың атауы Функциялардың мазмұны 1 Креативтілік (латын тілінде creatio құру, жасау) кеңістікті түрлендіру және игеру, көрке 2 Интегративтік (латын тілінде integratio – қалпына елтіру, толықтыру) күрделі сараланған әлеуметтік-мәдени жүйе ретінде қоғамның тұтастығын қолдау мен нығайтуды қамтиды 3 Идентификациялық (латын тілінде identificare – ұқсастыру) жеке тұлғаның белгілі бір көркемдік құндылықтар, мұрағаттар, үлгілерге өзіндік тиесілігін білу қажеттілігін қалыптастыруды көздейді 4 Семиотикалық (грек тілінде semeion – таңба, белгі) адам үшін материалдық объектілерге және құндылықтар мән беруді көздейді. Бұл функция артефактілердің коннотативті мазмұнын қамтамасыз етеді 5 Семантикалық (грек. semantikos – белгілеу) белгілерді, индекстерді және оларды талқылап, түсіндірмесін қолдана отырып, артефактілердің мағынасын айқындайды 6 Адаптациялық (латын. adaptation – икемделу, бейімделу) адамның арт-сфералардың өзгермелі жағдайларына бейімделу қабілетін болжайды 7 Әлеуметтендіру (латын. socialis – қоғамдық) адамның қоғамның басқа мүшелерімен қарым қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттесу процесін жүзеге асыруға мүмкіндік беретін идеалдар, үлгілер, білім, стандарттар, мінез-құлық нормалары мен құндылықтар жүйесін меңгеруін сипаттайды 8 Коммуникативтік (латын. communicatio – пікірлесу, хабарласу, байланыс орнату) жалпы қабылданған категорияларды, ұғымдарды, белгілерді, символдарды, стереотиптерді және басқа коммуникация құралдарын қолдану негізінде субъектілердің өзара және арт-саламен өзара әрекеттесуін қамтамасыз етуді көздейді 9 Этикалық (грек. ethos – дәстүр, мінез-құлық) көркемдік құндылықтарды тұтынудың біртұтас процесінде адамның адамгершілік мінез-құлық пен қарым-қатынас нормалары мен принциптерін игеруін қамтиды Т.Н. Суминова өнер саласын (артосфераны) рухани-практикалық қызметтің ерекше көркемдік-бейнелі түрі ретінде қарастыра отырып, бірін-бірі толықтыратын функцияларын ажыратады: баяндау (когнитивтік-эвристикалық), ақпараттық-коммуникативтік, болжамдық (футурологиялық), интеллектуалдық-адамгершілік, эстетикалық, гедонистік, психологиялық, тұжырымдамалық-рефлекторлық, әлеуметтік түрлендіру [10, б.101]. Арт-өнімдерді тиімді әзірлеуге және таратуға бағытталған арт-сфера символдық-бейнелік және көркем-мәнерлі құралдарды пайдалана

отырып, әлеуметтік-мәдени шығармашылық үдерістерінің тұрақтылығымен, көркемдік, білім беру, ақпараттық-ағартушылық, рекреациялық-сауықтыру, анимациялық қызметті дамыту міндеттерін кешенді шешу қабілетімен сипатталады. Сонымен, арт-кеңістік өзара әрекеттесетін компоненттердің біртұтас және реттелген жиынтығы, мұнда компонент (лат. *componens* – құрамдас мағынасын білдіреді) өнер саласының тұрақты және біртұтас құрылымын түсіндіреді, жүйенің негізгі әлеуметтік-мәдени функциясының өзіндік ерекше және нақты түрінде жүзеге асырылады. Көркемдік құндылықтарды құру, сақтау және тарату бойынша әлеуметтік-мәдени институттар мен арт-институттардың тұрақты жұмыс істеуі мен дамуын қамтамасыз ететін институционалдық (суретшілер, жазушылар, композиторлар, кинематографистер, театр қайраткерлерінің шығармашылық одақтары; киностудиялар, театрлар, филармониялар, көркемөнер қорлары, шеберханалар, қолөнер үйлері және т.б.) ерекшеліктерін түсіндіру мақсатында көркемдік процесс субъектілері арасында ақпарат алмасуға ықпал ететін ақпараттық-коммуникативтік арт-саланың компоненттері болып табылады. Әр компоненттің арт-сферадағы орны аумақтың техникалық-экономикалық профиліне, қолданыстағы еңбек бөлінісіне, халықтың құрамына, этникалық және әлеуметтік мәдени айырмашылықтарға тікелей байланысты. Арт-сфераның бірінші компоненті - өнер субъектілері (суретші, жазушы, драматург, композитор, мүсінші, режиссер, кинематографист және т.б.) көркемдік құндылықтарды жеке шығармашылық өнімі түрінде (спектакль, мүсін, кескіндеме, кинофильм, әдеби және музыкалық шығармалар және т. б.) құруды қамтамасыз етеді. Ақпараттық-коммуникативтік компонент бұқаралық ақпарат құралдары арқылы көркемдік құндылықтарды таратуды қамтамасыз етеді: баспа (журналдар, газеттер, кітаптар, плакаттар және т.б.) және электрондық (радио, теледидар, Интернет және т. б.). Арт-сфераның тұрақты жұмыс істеуі сыртқы ортадан келетін ақпараттың көлемі мен сапасына тікелей байланысты. Виртуалды орта коммуникациялық технологиялардың жаңа түрі ретінде көркемдік құндылықтарды құру, сақтау және тарату жүйесіне үлкен мүмкіндіктер ашады және құндылықтарды игеруге ашықтық пен қол жетімділікті болжайды (мұражай коллекцияларын цифрландыру, көрме залдары мен галереяларға виртуалды турлар және т.б.). Ұйымдастырушылық-басқарушылық компонент (арт-менеджмент) қоғам, мемлекет және жеке тұлға мүддесі үшін жедел, тактикалық және стратегиялық басқаруды жүзеге асыруға, оның ішінде әлеуметтік маңызды мақсаттар қоюға, оларға қол жеткізу технологияларын қалыптастыруға, арт-сферада мүмкін болатын ең жоғары нәтижелерге қол жеткізу үшін қызметті жоспарлауға және ұйымдастыруға бағытталған. Алайда, кез-келген компонентінің сапа қасиетінің белгілі бір мөлшерін көрсетуде, рөлін түсіндіруде арт-сфера элементінің мәні мен ерекшеліктерін ашу қажет. Арт-сфераның құрамдас бөліктері оның мазмұнын, мәні мен сипатын толық анықтауы үшін құрылымын да қарастыру қажет. 240 Құрылым (лат. *structura* – құрылым дегенді білдіреді) осы салаға қатысты кейбір жағдайларда оның қарапайым элементтік құрылымын, сандық құрамын, арт-сфераның сапалық сипаты мен ерекшеліктерін анықтайтын маңызды қатынастарды түсіндіреді. Арт-сфераның жеке-шығармашылық элементі мәдениет субъектілерінің өнер туындылары түрінде мәдени және көркемдік құндылықтарды құруын қамтамасыз етеді (кескіндеме және толық қолдан жасалған суреттер, түпнұсқа гравюралар, баспалар мен литографиялар, мүсіндік туындылар, сәндік қолданбалы өнер туындылары, дәстүрлі халықтық көркем қолөнер бұйымдары, бірегей және сирек кездесетін музыкалық аспаптар және т.б.). Американдық антрополог және әлеуметтанушы К. Гирц мәдениетті екі блокқа бөледі: мәдениеттің этикалық, эстетикалық, аксиологиялық аспектілерін және әлем бейнесін белгілі бір халықтың әлемін, оның қоршаған табиғат, қоғам, адам туралы идеяларын көру тәсілі ретінде сіңіретін этика. «Өнер мәдени жүйе ретінде» атты мақаласында ол өнерді

суретшінің мәдени тәжірибесінің символдық көрінісі ретінде қарастырады, өнер туындыларында көрермен қабылдайтын белгілер мен сигналдар бар деп есептейді [11, б.33]. Арт-сфераның бір-бірін толықтыратын түрлі компоненттерінің өзара әрекеттестігі, бірізділігі мәдени-тарихи, көркем және табиғи мұраларды зерттеу және игеру үдерісін қамтамасыз етеді. Демек, арт-кеңістіктің мәні қоғамдық дамудың заманауи постиндустриалды парадигмасының идеялары мен құндылықтарын бейнелейді, көркемдік процесті басқаруды қамтамасыз ету, стратегияларды әзірлеу және іске асыру, сұранысты қалыптастыру және сатуды ынталандыру, бәсекеге қабілетті нарықтық ортада коммуникация технологиялары мен әдістерін қолдану, тиімді бағытталған қолайлы жағдайлар жасау әлеуметтік-мәдени саланың бірқатар институттарындағы проблемалар кешенін шешу. Арт-кеңістік – бұл әлемге аксиологиялық және этикалық қатынасты жаңғырту үшін қажетті үлгілер мен идеалдар, эталондар мен құндылықтар, белгілер мен белгілер жүйелері жұмыс істейтін және дамитын әлеуметтік және мәдени өнер институттарын қамтитын күрделі динамикалық жүйе. Арт-кеңістіктің әлеуеті мен кадрлық ресурстарын дамыту өңірдің қажеттіліктерімен, оның әлеуметтік-мәдени және ұлттық - тарихи даму бағдарламаларын әзірлеуге және іске асыруға қатысу қажеттілігімен тығыз байланысты, өнер саласының сабақтастығын, үздіксіздігін және көптүрлілігін қамтамасыз ететін жеткілікті күрделі мақсатты, мазмұнды, технологиялық және ұйымдастырушылық-басқарушылық құрылымға ие. Өнер саласының инвариантты бөлігі ретінде ортақ нәрсе – бұл мәдени құндылықтарды құруға және сақтауға бағытталған мәселелерді шешумен байланысты мазмұн, формалар мен технологиялардың жиынтығы. Әсіресе, өнер саласының белгілі бір бөлігі ретінде мәдени құндылықтарды көбейту, ілгерілету және іске асыру бойынша нақты басқару әрекеттеріне байланысты.

Қолданылған әдебиеттер тізімі: 1. Концепция культурной политики в Республике Казахстан. - Астана, 2014. -39 с. 2. Жуковская Л.Н., Костылев С.В., Лузан В.С., Морозова О.Ф., Ноздренко Е.А. Арт менеджмент / Сибирский федеральный университет, Гуманитарный институт. Красноярск, 2016. – 188 с. 3.Зеленов Л.А. Социология города. – М.: ВЛАДОС, 2000. -182 с. 4. Кононенко Б.И. Большой толковый словарь по культурологии. – М.: «Вече 2000», 2003. – 512 с. 5. Трубецкая А.Ю. Рынок арт-индустрии в контексте государственной культурной политики // Культура и образование. – № 1 (20). – 2016, с. 20 6. Командышко Е.Ф. Арт-менеджмент. – М.: ИНФРА-М, 2018. – 194 с. 241 7. Фатеева Н. А. Арт-рынок как социокультурное явление // Омский научный вестник. – № 5 (72) / 2008, с. 85. 8. Лысакова А.А. Стратегии создания и потребления художественных ценностей в условиях трансформации арт-рынка: автореф. дис. ... кандидата культурологии: 24.00.01. – Екатеринбург, 2012. – 24 с. 9. Суминова Т.Н. Ноосфера: поиски гармонии / Т.Н. Суминова. – М.: Академический Проект, 2005. – 448 с.: ил. 10. Суминова Т.Н. Артосфера: сущность и специфика: курс лекций. – М.: МГИК, 2016 – 116 с. 11. Гирц К. Искусство как культурная система//Социологическое обозрение. – Т.9. – № 2. – 2010. – С. 31-55